

“Faig un **repositori** perquè els joves coneguin la importància de l’**Albufera**”

ENTREVISTA
CRISTÓFOL CAPÓ

Gabriel Jeroni Perelló Coll (Pollença, 1964) és un geògraf que de ben petit va conèixer el tresor que s’amagava darrere de l’ecosistema més gros de les Illes Balears quan hi anava a caçar amb el seu pare. Un enamorat de la fauna i la biodiversitat que, després de trenta-vuit anys fent feina en aquest lloc, i pel seu compte, ha decidit recopilar de manera digital tota la informació que es coneix sobre aquest, com diu ell, “paradis”. La seva obsessió és que els joves arrelats a Mallorca tinguin un repositori on cercar informació d’una albufera que, malgrat que ja no torni a ser mai la mateixa, sempre sigui recordada.

–**Quan i perquè surt sa idea de fer aquest repositori?**

–Fa trenta-vuit anys que faig feina a l’Albufera i podem dir que fins a l’any 2000 no es varen digitalitzar documents. Per això, tot el que es va fer a l’Albufera des dels 80 són papers sense versió digital. Existeix tant de material que és molta feia feta a l’ecosistema i que la gent no hi tenia accés. Tenia un material fet, i és una cosa personal, és un hobby. L’any 1983 es va fer un estudi ecològic a la

Biel Perelló

Tècnic de l’Albufera que ha recollit en format digital tots els escrits i les anècdotes d’aquest ecosistema natural

FOTOS: BIEL PERELLÓ

“S’Albufera ha estat sempre un lloc brut, i mai un reclam per mallorquins com la Serra de Tramuntana o les coves del Drac”

Universidad de les Illes que és un dels documents més importants de l’Albufera i són 406 pàgines. Llavors hi ha moltes revistes, milers de publicacions, vídeos, fotografies... Ara mateix al repositori hi ha 77 recursos i a la base de dades per incloure en tenc quasi 500 en total. M’he marcat tot l’any 2026 per intentar digitalitzar-ho tot. Notícies que no arriben a pràcticament una pàgina, he hagut de descartar-les. A més, he enllaçat el repositori amb la pàgina web de recursos històrics de **Francesc Lillo**, “Crònica de s’Albufera”, on si troba tota la història de l’Albufera.

–**És un reclam turístic de natura, s’Albufera de Mallorca? Si és així, perquè els mallorquins no ho valoram com altres zones naturals com sa Serra de Tramuntana o com torrent de Pareis o Lluc?**

–S’Albufera ha estat un lloc, diré la paraula, “pudent”, era un lloc poc sa, un lloc brut, no hi havia res i és cert que mai ha estat un reclam. No era la Serra de Tramuntana, no era Lluc, no són les Coves del Drac, no era una meravella de Mallorca, hi havia moscards i si tiraven enderrocs. Aquesta visió s’ha anat corregint tira a tira,. Curiosament, hem tengut una pujada enorme de visitans mallorquins després de la pandèmia, quan tots vàrem poder sortir. Més del 80% dels visitans, però, són estrangers. I no importa, te’n vagis alluny, molta gent de Muro i Sa Pobla mai ha trepitjat l’Albufera. Només tenim uns 125.000 visitants l’any i les escoles sumen sols uns 7.000.

–**Quina informació se sap sobre l’Albufera al cap de segles anteriors al XX? I després de la Guerra Civil?**

–S’Albufera té informació des de l’edat mitjana fins a l’any 1840. A partir d’aquests anys, i amb l’arribada dels anglesos, tenim llibres de contabilitat de la fàbrica de paper i poca cosa més.

Després de la Guerra Civil, es duïen a terme moltes activitats a l’Albufera. Era una caçera on venia gent molt important. Només fa un parell de mesos, perquè fa poc que ho trobarem, vàrem veure una factura d’unes 40 pesetes de CocaCola “para

la hija del Caudillo”. Venien ministres importants i, com a mínim, Franco va venir a caçar a l'Albufera unes quatre vegades. Ara s'ha recuperat arqueologia i objectes d'aquell temps (botelles antigues de conyac, whisky i fins i tot qualche perfum que precisament no era barato). Surten coses molt interessants com una banyera de porcelana. I feien festes, dinars i el pagès murer i pobler es dedicaven a fer de cà per anar a cercar les aus que matava els senyors, ells quedaven dins la barca i el pagès es tirava dins l'aigua i agafava la fotja o el cap blau que havia abatut el caçador.

–Quina importància va tenir per el GOB s'Albufera? I Viceversa?

–Possiblement sense l'Albufera el GOB no hauria nascut com va nèixer ni amb la força que ho va fer. El GOB neix l'any 1973 i el 1976 va un folletó que es deia «Per què volem salvar s'Albufera?». Això per un grup de joves era un ou de dos vermells. Ha estat la seva campanya més seria i la que més s'ha vist fora de Mallorca, després ve la de Sa Dragonesa, però l'Albufera li dona prestigi i força. Quant a la inversa, és clar que si l'Albufera no hagués tengut el suport d'aquesta entitat, tampoc hauria estat el que coneixem ara.

–Pot arribar a desaparèixer el que queda de l'Albufera?

–Sí, no ho veurem ni jo ni crec que tu, però si no canvia l'evolució del canvi climàtic pot arribar a no quedar res. Tot depèn de la pujada del nivell de la mar. Per sort, aquí tenim una extensa duna que protegeix l'ecosistema. Ja notam, però, un increment de l'aigua salada.

–Per tant, totes les espècies que ara hi habiten, desapareixeran?

–En els darrers 10 anys s'ha notat un canvi molt gros. Per naturalesa l'Albufera és un ecosistema d'aigua dolça que es mescla un poc amb aigua salada. De l'aigua de les Fonts

“La pujada d'aigua salada a l'Albufera ha provocat la pèrdua de moltes espècies d'aus que vivien en aquest ecosistema”

Ufanés i de Son Sant Joan es du l'aigua dolça i té influència d'aigua salada pel que fa a la mar. Aquest ecosistema crea una fauna específica. Cada vegada més, notam la presència de més aigua salada. Entra per avall, ja que l'agricultura agafa molta aigua dolça. El canvi climàtic influeix. Les depuradores influeixen. I la mescla de factors fa que sigui impossible que l'albufera torni a ser el que era fa un segle.

Hem perdut moltes espècies que els hi agradava aquesta aigua dolça, com l'agró roig (on abans podies trobar 60 parelles, ara sols en vues mitja dotzena), ocells de canyet, com la boscarda mostaxuda, l'hortolà de ca-

nyet. Quant a les fotges, hem arribat a tenir més de 3.000 exemplars a l'Albufera. En el recompte d'enguany, sols hi viuen 250 exemplars. Les aus que viuen dins els canals i els insectes, com que aquests canals s'han salinitzats, no troben menjar. En canvi, espècies que els agrada la sal, que abans no hi eren, ara arriben a l'Albufera. Jo diria que aquest canvis no és bo. Fa un temps veiem un flamenc i feiem mamballetes, perquè n'arribava un. L'any passat hi vàrem criar 160 exemplars. És molt bonic veure els flamencs, però no és l'animal que hauria de viure dins aquest ecosistema.

–Ha passat el millor temps per l'Albufera?

–Els seus millors anys vàren ser abans de l'arribada dels anglesos,

fins a l'any 1850. L'Albufera devia ser un paradís, perquè l'home no hi conreava, i l'albufera devia ser tan grossa... Entre 1900 i 1930, l'explotació era justa i compatible.

–De quin poble és l'Albufera?

–Està bé que aquesta pregunta la contesti un pollencí, ja que no hi tenc cap part. L'error número u, abans de ser Parc Natural, eera anomenat-la 'l'Albufera d'Alcúdia', quan Alcúdia no hi tenia cap metre. Tota la seva zona va quedar urbanitzada. El que és ara la zona del Lago Esperanza tenia un nom més bonic que es deia L'estany dels Ponts.

Quan esdevé Parc Natural, l'any 1988, es va crear un debat molt fort per fer el decret per posar-li nom. L'Albufera d'Alcúdia era el més popular, però no hi tenien part. Si posàvem l'Albufera de Muro, els poblers arrufaven el nas i si deiem l'Albufera de Sa Pobla, eren els murers qui investien. Al final es va acordar, per majoria i per aprovació de govern, posar-li el nom d'Albufera de Mallorca. En aquests moments, el Pla d'Ordenació de Recursos Naturals, que es va aprobar l'any 2018, el terreny i pràcticament el 90% pertany a Muro, després un poc més de zona té Sa Pobla i la resta Santa Margalida. ■